"La sorra vermella' és una baixada als inferns'

Santaeulàlia presenta el llibre a Figueres, un escenari que hi apareix ambientat durant la guerra civil

L´autor ha tardat sis anys a escriure aquesta novel·la

"Totes les guerres són terribles i les civils, més". Són paraules de Josep N. Santaeulàlia (Banyoles, 1955) qui ha dedicat el seu darrer llibre, 'La sorra vermella' (Proa), a fer ressorgir les històries culpidores d´homes i dones derrotats durant la guerra civil espanyola. Els seus actes de valor però, li otorguen, al llibre, un alè èpic, amb gestos heroics. Santaeulàlia, al costat del catedràtic Joan Ferrerós, presenta la novel·la aquest divendres a les 8 del vespre als antics jutjats de Figueres. L'acció arranca ambel retorn clandestí de dos anarquistes a Barcelona el 1941 a la recerca de la filla d´un d´ells.

Vostè ja havia tractat la guerra en un llibre anterior, Terra Negra.
M´interessen les guerres per com aquestes ens han determinat. Parlar de les guerres civils i els elements que les han provocat és també parlar una mica dels conflictes d´ara que, per sort, els podem resoldre per altres vies.

Un exercici de memòria que és tan necessari per netejar ferides.
Totes les flors tenen una llavor i, molts cops, hem de recular en el temps. Conèixer no fa mai mal.

'La sorra vermella' situa l´acció en diferents moments temporals: entre els darrers dies de la guerra civil, pocs dies després i el 1941.
Cert però el gruix de la novel·la se situa en uns dies del 1941 que van ser molt crucials, els primers dies de desembre, quan Catalunya estava sotmesa a una ferotge i brutal dictadura, una Catalunya oprimida, escapçada i dividida perquè molta gent havia fugit a l´estranger.

Vostè centra la mirada en aquest bàndol, el perdedor.
És que és una novel·la de derrotats. La derrota és més atractiva literàriament.

Potser són homes i dones derrotats, sí, però tenen un component heroïc molt gran per tot allò que van veure i viure.

És una novel·la que té un cert alè èpic i no només en el camp bèl·lic. Hi ha una heroïna sense arma que té un pes molt important, una infermera, la Margaret, una noia anglesa ferma, altruïsta, que ha vingut a servir i ajudar en un conflicte en el qual no hi té partit. També hi ha altres personatges que ho són, però la seva gesta més gran és la que protagonitzaran des dels Pirineus, la frontera, des de l´exili tornant a Barcelona. La novel·la és, doncs, una baixada als inferns.

I la fan per recuperar una nena.
Vaig pensar què podia portar a dues persones a deixar la tranquil·litat de l´exili pirinenc i jugar-se la vida per anar a Barcelona si no era recuperar una filla.

El cas de la Clara no va ser únic.
Per desgràcia no. Els hospicis van créixer molt després de la guerra amb els orfes que van quedar i, molts cops,dins l´hospici hi havia aquesta consciència que eren fills de rojos. Es tractava de reeducar-los. Hi ha coses molt actuals com dèia aquell ministre: ´hay que españolizar a los niños catalanes´. Això ve d´antic. També hi havia la pràctica de famílies benestants, que no podien tenir nens, d´acostar-se a aquests hospicis i triar la criatura que els hi agradava més i quedar-se-la sense seguir els procediments legals.

Aquests nens perdien els seus orígens completament.
Havien de deixar de ser el que havien estat i convertir-se en criatures modèliques del règim.

Retrata molt bé el patiment de la mare de la Clara, la Núria, condemnada a mort.
He intentat imaginar què sent una mare jove que deixa una criatura, que no sap què li passarà, i que no la veurà mai més. Terrible.

La Núria mort en un espai, ara lúdic, el Fòrum de Barcelona. Xocant.
Allà sota hi ha la sorra vermella de tots aquests morts. Allà hi havia el camp de la Bota on s´executà als comdemnats a mort cada dia, a l´alba, durant els anys 40 i 50. En aquestes execucions, fins i tot, hi havia espectadors, falangistes que hi anaven a llançar insults. El Camp de la Bota es mereixia un capítol d´una novel·la. Havia llegit escrits autobiogràfics però no en una obra de ficció.

Va caldre documentar-se molt per confegir totes aquestes històries?
Fer un llibre com aquest i no cometre masses inaxactituds, requereix llegir molts milers de pàgines abans. Però a mi no només m´interessava donar a conèixer, si no també jo conèixer més. He escrit aquest llibre a poc a poc, fent molts canvis i sempre buscant explicar les coses amb la màxima simplicitat i plasticitat, que el lector s´hi pogui trobar fàcilment, retrobar-se amb certes sensacions.

Part del llibre succeeix a Figueres.
Durant uns dies, Figueres va ser un caos. Hi havia cases que, fins i tot, van acollir Ministeris. En el llibre hi faig aparèixer un hospital divisionari on naixerà la Clara, d´aquells que s´hi van instal·lar només durant uns dies. La carretera col·lapsada, la ciutat bombardejada, una euga morta a la Rambla... És la mateixa història de sempre. Els humans estem comdemnats a repetir-la sempre. Una cosa que vaig voler retratar i que havia llegit era el pànic dels soldats que no havien pogut retirar-se a temps, els ferits que es deixaven en els hospitals i que demanaven que els matessin. Tenien pànic als nacionals.

És una novel·la molt coral.
Aquesta no és només una novel·la històrica i d´exili si no també de relacions humanes. Hi apareixen molts fets i molts personatges: tres parelles principals i una cinquantena que orbiten al seu voltant.

Molts d´ells parlen castellà, alguns francès i altres anglès.
He volgut respectar la història i reflectir les llengües que es parlaven. A Catalunya van venir molts soldats republicans espanyols, a part dels feixistes que avançaven. També, després de la guerra, molts catalans van dimitir com a catalonaparlants i van passar, de la nit al dia, a parlar castellà als seus fills.

Font del document:
http://www.emporda.info/cultura/2017/05/23/sorra-vermella-baixada-als-inferns/356283.html?utm_source=rss